



**Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

**Студентський науковий гурток «Клуб юних
теоретиків»**

**Студентський науковий гурток «Дискусійний
клуб «De jure!»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

16 листопада 2023 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»

П.78

Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVI
Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 16 листопада 2023 р.) / Укладачка:
Віра Качур. К., 2023. 234 с.

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**

Литвин Юлія

студентка 4 курсу юридичного факультету
Національного університету біоресурсів
і природокористування України (м. Київ)

Українські перспективи кодифікації екологічного законодавства*

У науковій літературі неодноразово поставало питання про необхідність створення Екологічного кодексу України, що дозволило б систематизувати хоча б частину з всього різноманіття актів екологічного законодавства. Ця проблема постала насамперед через наявну розгалужену систему законодавчих та нормативно-правових актів, що регулюють екологічні суспільні відносини та їх надмірну диференціацію. Водночас варто визнати, що єдності думок щодо кодифікації екологічного законодавства не існує.

Насамперед зауважимо, що в Україні екологічне законодавство до 1991 р. розвивалося в складі законодавства СРСР. Цей фактор вплинув на те, що в юридичній літературі періодизація становлення та розвитку українського екологічного законодавства розглядається як частина системи екологічного законодавства СРСР [1].

Співвідношення екологічного права з іншими галузями права засноване на близькості і взаємозв'язку визначеного кола суспільних відносин, регульованих нормами відповідних галузей права. Перш за все,

* Наукова керівниця – професорка кафедри аграрного, земельного та екологічного права імені академіка В.З.Янчука Національного університету біоресурсів і природокористування України Людмила Міхневич

це стосується співвідношення екологічного права з земельним, гірничим, водним, лісовим та іншими складовими природноресурсового права. В юридичній літературі давно усвідомлена необхідність консолідації пооб'єктного природоресурсного законодавства в єдину галузь – природоресурсне законодавство, що органічно включило б законодавство про землю, про надра, про тваринний світ, лісове та водне законодавство, не позбавляючи їх при цьому власної внутрішньої структури і певною мірою самостійності щодо природоресурсного законодавства.

Відповідно до Концепції національної екологічної політики України на період за 2020 р., схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 р. № 880-р, було передбачено подальший розвиток екологічного законодавства шляхом його гармонізації з європейським законодавством та нормами міжнародного права, розроблення проекту Екологічного кодексу України, забезпечення його прийняття та дотримання основних вимог цього документа [2].

Кодекс мав ввібрати в себе норми законів України «Про охорону навколишнього природного середовища»; «Про природно-заповідний фонд України»; «Про екологічну експертизу»; «Про зону надзвичайної екологічної ситуації»; «Про Червону книгу України»; «Про екологічну мережу»; «Про екологічний аудит». Також відпала б потреба у прийнятті окремих законів «Про екологічне страхування», «Про Національний екологічний фонд України» та інші. За межами сфери регулювання проекту Екологічного кодексу залишились питання охорони та використання окремих природних ресурсів. Всі ці приклади свідчать про оновлення законодавчої бази саме в галузі охорони довкілля.

Нам відомо, що за останнє десятиліття декількох визнаних заходів із цієї проблематики у формі науково-практичних конференцій, проблемних семінарів, немає суттєвого просування ідеї систематизації екологічного законодавства у формі його кодифікації. Адже у кожного вченого є своя ідея втілення та розвиток в цьому напрямку.

Ось до прикладу, розглядаючи основні етапи розвитку екологічного законодавства, професор В.В. Костицький, якого можна зарахувати до початківців постановки цієї проблеми, вважає розроблення і прийняття Екологічного кодексу України необхідною основою екологічного права [3]. Такий акт, на його думку, має зберегти все позитивне, що напрацьовано в Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» як базового, системоутворювального акта екологічного законодавства. Екологічний кодекс, за твердженням дослідника, має «сприяти кращому структуруванню чинного екологічного законодавства, наданню йому більш логічно завершеної форми, ліквідації повторів, протиріч і неузгодженостей» [4].

А от А. П. Гетьман пропонує дещо інший підхід до кодифікації екологічного законодавства. Він вважає, що більш доцільною формою кодифікації є прийняття Кодексу законів України про довкілля та обґрунтовує це тим, що на сьогодні в сфері екологічного законодавства, як ні в одній з інших галузей, діє розгалужена система кодифікованих законодавчих актів в формі кодексів та законів. Прийняття при такій палітрі законодавчих актів Екологічного кодексу, як форми кодифікованого акту, є недоцільним,

оскільки він не зможе об'єднати вже існуючі кодекси і закони з причини своєї спорідненості за формою з останніми. Таке об'єднання можливе лише у формі Кодексу законів України про довкілля. Безумовно, воно не буде механічним, а матиме змістовне наповнення принциповими положеннями існуючих кодексів та законів екологічного спрямування та надасть можливість створити єдине законодавче підґрунтя для подальшої законотворчої та правозастосовчої практики [5, с. 51].

Отже, найбільш зручною й доцільною для України залишається пропозиція щодо прийняття Екологічного кодексу як провідної форми кодифікації. Створення Екологічного кодексу чи застосування будь-якої іншої форми кодифікації може мати сенс, якщо воно буде пристосоване до життєвих реалій і спиратиметься на загальноновизнані теоретичні засади.

Екологічний Кодекс матиме серйозні переваги в оновленні екологічного законодавства, зокрема:

- по-перше, може зібрати в себе увесь діючий нормативно-правовий масив екологічного законодавства, систематизувати його;
- по-друге, кодекс стане більш доступним для громадян, організацій, органів управління в сфері екології, що буде сприяти правовому вихованню соціальних суб'єктів;
- по-третє, в кодексі буде найкраще знайти прогалини в праві та виправити їх.

Тому кодифікація є природним завершенням концепції, що лежить у її підґрунті. Вона дозволить здійснити задумки школи екологічного права, завершити багатовікову еволюцію правової доктрини, чітко викладе природне право, що відповідає інтересам суспільства й людини.

Втім, сьогодні українські перспективи такої кодифікації не є таким вже радісними. Адже в Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2020 р. [6] так само як і в новому Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» завдання щодо розроблення і прийняття Екологічного кодексу України не ставиться [7].

Література

1. Аграрне, земельне та екологічне право України: навч. посібник / під ред. А. А. Погрібного, І. І. Каракаша. – С.249.
2. Пояснювальна записка до проекту Екологічного кодексу України. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua> (дата звернення 10.11.2023р.)
3. Костицький В.В. Екологія перехідного періоду: право, держава, економіка (Економіко-правовий механізм охорони навколишнього природного середовища в Україні). Київ, 2001. С. 70–140.
4. Костицький В.В. Методологічні проблеми кодифікації екологічного законодавства. Філософські, методологічні та психологічні проблеми права: матеріали II Всеукраїнської науково-теоретичної конференції (Київ, 31 січня 2009 року). Київ: Київський національний університет внутрішніх справ, 2009. С. 78–81.
5. Гетьман А. П. Кодифікація екологічного законодавства в контексті конституційної реформи. Екологічне право України: система та межі правового регулювання: матеріали всеукраїнської науково-практичного

круглого столу, 25 вересня 2015 р., м. Дніпропетровськ. Дніпропетровськ, 2015. С. 49–53.

6. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2818-17> (дата звернення 10.11.2023р.)

7. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2023 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19> (дата звернення 10.11.2023р.)